

Det umålbare

Ingrid Storholmen

Bloddråpetall

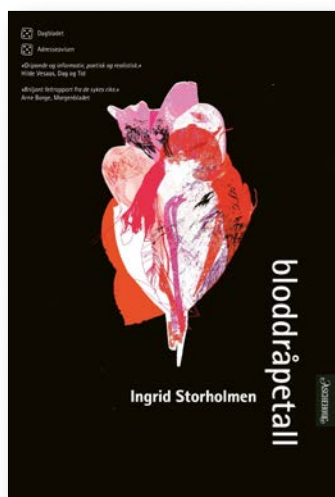
Oslo: Aschehoug, 2024

126 s.

ISBN 978-82-03-45122-5

Michael 2025; 22: 286–287.

doi: 10.56175/michael.12630



En av de viktigste forutsetningene for en effektiv helsepolitikk og et effektivt helsevesen er at man kjenner årsakene til sykdommene, og at man kan måle effekten av tiltakene. Helseundersøkelsene i Nord-Trøndelag (HUNT) er et eksempel på systematiske undersøkelser av en definert befolkning gjennom en årrekke, nettopp med sikte på å avdekke sykdomsårsaker, beskrive befolkningens helsetilstand, og studere sykdommers (mer eller mindre) naturlige forløp.

Men helse har også en dimensjon bortenfor det målbare og det som kan registreres. Helse er for enkeltindividet kanskje det mest private vi har. Og for å parafrasere Stein Mehrens ord om frihet: «Helse, vet vi først hva er, når vi ikke har den.» Epidemiologiske studier forteller om grupper av mennesker, gir gjennomsnittsverdier og variasjonsbredde, men sier ikke meget om hva den enkelte opplever når helsen svikter, eller trues.

Her kommer Ingrid Storholmens skjønnlitterære tekst, *Bloddråpetall*, og setter stemmer inn i den fortellingen HUNT har risset opp for oss. Stemmene tilhører helt friske folk, andre som har fått beskjed om økt risiko

for en eller annen kronisk sykdom, og pasienter som deler sin angst med oss andre. Storholmen har skapt et fiktivt persongalleri, men personene er høyst reelle, med sine tanker, plager og, ikke minst, sine synspunkter på at man blir invitert til en undersøkelse for å bli kartlagt på helsevesenets alter. Brevene som siteres, er skrevet til HUNT, men tillagt avsendere i det fiktive Huntal.

Tekstene er formet som korte samtaler, notater og nedskrevne tanker. De gir et genuint inntrykk – vi tror på menneskene hun lar oss møte. Og de fleste med en viss klinisk erfaring, vil kjenne igjen både kommentarer og kritikk. Mellom de personlige innleggene kommer korte glimt fra HUNTs datamateriale, for eksempel litt om kolesterol og det «gode kolesterolet» HDL, og aktivitetsregistrering. Enkelte tekster er hentet fra frie kommentarer i spørreskjemaene, enten beklagende korreksjoner av egne utsagn eller utdypende svar. Dette kjennes igjen fra andre undersøkelser der spørreskjema er et vesentlig verktøy.

Boken er en god leseopplevelse, og den leses ikke ut med en gang. Glimtene fra Huntal kan man gjerne ta for seg flere ganger. Særlig for forskere er den en oppfordring til ydmykhet overfor hva helse og sykdom egentlig er for enkeltmennesket, men dette gjelder selvsagt for oss alle.

På tittelsiden står det *HUNT bok 1*. Det kan virke dristig. Man blir spent på hvilket grep forfatteren vil ta neste gang.

Dag S. Thelle
epidag@gmail.com

Dag S. Thelle er spesialist i indremedisin og professor emeritus ved Avdeling for biostatistikk, Universitetet i Oslo.